

1991. évi XLV. törvény

a mérésügyről, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelettel

[Vastag betuvel szedve az 1991. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Tv.), vékony betuvel a 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban Vhr.) szövege.]

Az Országgyűlés a mérések hazai és nemzetközi egységességének és pontosságának biztosítása, a mérési - valamint ennek révén mind a kutatási és fejlesztési, mind a gyártási, mind a kereskedelmi - kultúra színvonalának emelése, továbbá a fejlett iparú országokkal kiépülő gazdasági kapcsolatok bővítésének, s ennek érdekében termékeink versenyképességének a minőségbiztosítás mérésügyi eszközei által is megalapozott elősegítése céljából az alábbi törvényt alkotja:

A Kormány a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény 15. §-ban foglalt felhatalmazás alapján a törvény végrehajtására az alábbi rendeletet alkotja:

I. fejezet

Általános rendelkezések

A törvény hatálya

Tv. 1. § E törvény hatálya a Magyar Köztársaság területén a mérésügyi szervezet tevékenységére, a mértékegységek használatára és a joghatással járó mérésekre terjed ki.

Mérésügy, mérésügyi szervezet

Tv. 2. § (1) A mérésügy a mérésekkel kapcsolatos tevékenységkörnek az a része, amelyet a mérések hazai és nemzetközi egységességének és pontosságának biztosítása céljából a jog eszközeivel kell szabályozni, és amelynek ellátásáról az állam gondoskodik.

(2) Az Országos Mérésügyi Hivatal (a továbbiakban: OMH) önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező központi hivatal, irányítását a Kormány által kijelölt miniszter látja el, aki a hivatal elnökével kapcsolatos munkáltatói jogokat gyakorolja és jóváhagyja a hivatal szervezeti és működési szabályzatát, valamint éves munkatervét.

(3) A mérésügy központi irányító, felügyeleti és ellenőrző szerve az OMH, területi szervei (a mértékhitelítő hivatalok) tevékenységük során az e törvényben meghatározott állami feladatokat látják el a közigazgatási eljárás szabályainak alkalmazásával.

(4)

Vhr. 1. § (1) Az Országos Mérésügyi Hivatal (a továbbiakban: OMH) önállóan gazdálkodó központi hivatal, amely eloirányzatai felett - a központi költségvetési szervekre vonatkozó jogszabályi előírások megtartásával - teljes jogkörrel rendelkezik.

(2) Az OMH irányítására kijelölt miniszter az OMH, a mérésügyi szolgáltatások igénybevételében érdekelt tárcák és egyéb szervek képviselőiből Országos Mérésügyi Tanácsot hoz létre, amelyet saját tanácsadó szerveként működtet. A tanács működtetéséhez szükséges feltételeket az OMH biztosítja.

Hatáskör és illetékesség

Tv. 3. § (1) A hatósági jogkört első fokon az OMH főosztályainak vagy a mértékhitelítő hivataloknak a vezetői, másodfokon az OMH elnöke gyakorolja.

(2) Az eljárás lefolytatására az a mérésügyi szerv jogosult, amelynek illetékességi területén az ügyfél állandó vagy ideiglenes lakóhelye (székhelye, telephelye) van. Helyhez kötött mérőeszköz esetében az eljárásra a telepítés helye szerint illetékes mérésügyi szerv is jogosult.

Vhr. 2. § Mérésügyi szerv alatt az OMH foosztályai és a mértékhitelítő hivatalok értendők. A mérésügyi szervezet a mérésügyi szervekből épül fel, melyekre az jellemző, hogy hatósági tevékenységet végeznek.

A mérésügyi szervezet feladata

Tv. 4. § (1) A mérések pontossága és egységessége érdekében az OMH a következő feladatokat látja el:

a) gondoskodik a törvényes mértékegységek használatára vonatkozó szabályozás előkészítéséről, az országos etalonokról, azok nemzetközi összehasonlításáról és hazai továbbszármaztatásáról, valamint az e feladatok ellátásához szükséges mérésügyi kutatásról és fejlesztésről;

b) meghatározza az egyes mérőeszközök mérésügyi követelményeit, kibocsátja a hitelesítési előírásokat, előkészíti a mérésügyi szabványokat és kidolgozza a muszaki irányelveket, ellátja a mérésügyi engedélyezési feladatokat, elvégzi a típusvizsgálatokat, a használati mérőeszközök hitelesítését, feljogosítja (akkreditálja) a kalibráló laboratóriumokat, gondoskodik a törvény és a végrehajtására kiadott mérésügyi jogszabályok megtartásának ellenőrzéséről;

c) képviseli a Magyar Köztársaságot a nemzetközi mérésügyi szervezetekben, együttműködik más államok mérésügyi szerveivel, gondoskodik a nemzetközi mérésügyi egyezményekben adódó feladatok végrehajtásáról.

(2) A mérésügyi szervezet a rendeltetésszerű működésével összeférő és az alaptevékenységét nem akadályozó egyéb mérésügyi feladatokat is ellát: különleges, nagypontosságú mérések végzését; használati etalonok, hiteles anyagminták készítését; nem kötelező hitelesítéssel mérőeszközök típusvizsgálatát, hitelesítését és kalibrálását; szakvélemény adást, mérésügyi oktatást, mérésügyi kutatást és fejlesztést.

II. fejezet

Mértékegységek

Tv. 5. § (1) Minden olyan mennyiség értékének kifejezésére, melyre jogszabály törvényes mértékegységet állapít meg, ezt a mértékegységet kell használni. Az egyes fontosabb törvényes mértékegységeket e törvény végrehajtására kiadott kormányrendelet határozza meg.

(2) Törvényes mértékegységek:

a) a Nemzetközi Mértékegység-rendszer (SI) mértékegységei,

b) az (1) bekezdés szerinti külön jogszabályban meghatározott, az SI-n kívüli mértékegységek,

c) az SI mértékegységeiből és az SI-n kívüli törvényes mértékegységekből képzett mértékegységek,

d) az a), b), c) pont alatti mértékegységeknek az (1) bekezdés szerinti külön jogszabályban meghatározott módon képzett többszörösei és törtrészei.

(3) A törvényes mértékegységeken kívül más mértékegységek is használhatók:

a) a külkereskedelmi kapcsolatokban,

b) nemzetközi megállapodások alapján,

c) a tudományos kutatásban.

Vhr. 3. § (1) Az egyes fontosabb törvényes mértékegységeket e rendelet 1. számú melléklete határozza meg.

(2) A törvényes mértékegységben megadott mérési eredmény vagy érték után a mennyiség nagysága más mértékegységben is kifejezhető.

(3) A törvényes mértékegységekre vonatkozó részletes előírásokat szabványok tartalmazzák.

III. fejezet

Joghatással járó mérés és eszközei

Tv. 6. § (1) Joghatással jár a mérés, ha annak eredménye az állampolgárok és/vagy jogi személyek jogát vagy jogi érdekeit érinti, különösen, ha a mérési eredményt mennyiség és/vagy minőség tanúsítására - a szolgáltatás és ellenszolgáltatás mértékének megállapítására - vagy hatósági ellenőrzésre és bizonyításra használják fel; továbbá az élet- és egészségvédelem, a környezetvédelem és a vagyonvédelem területén.

(2) Joghatással járó mérést a mérési feladat elvégzésére alkalmas hiteles mérőeszközzel vagy használati etalonnal ellenőrzött mérőeszközzel kell végezni.

(3) Hiteles az a mérőeszköz

a) amelyet a mérésügyi szervek hitelesítettek,

b) amelynek külföldi hitelesítését az OMH elso belföldi hitelesítésként elismerte.

Vhr. 4. § (1) Joghatással járó mérés végzésére használt minden mérőeszközt - közvetlenül vagy közvetett módon - az országos etalonról kell leszármaztatni, illetve arra visszavezetni.

(2) Az etalon olyan mérőeszköz, amely a mennyiség mértékegységének reprodukálására és fenntartására szolgál, amelyről a mértékegység értéke átszármaztatható a használati etalonokra.

(3) A használati etalon és a vele egy tekintet alá eső hiteles anyagminta olyan mérőeszköz, amely alkalmas a mennyiség egységének és/vagy helyes értékeinek előállítására és más mérőeszközökre való továbbszármaztatására.

(4) Mérésügyi szempontból mérőeszköznek a mérések elvégzésére alkalmas olyan technikai eszköz minősül, amelynek a mérési pontosságot és megbízhatóságot jellemző tulajdonságai ismertek és ellenőrizhetők.

(5) Az OMH - a mérőeszköz tulajdonosával kötött megállapodás alapján - nem mérésügyi szerv tulajdonában lévő mérőeszközt is országos etalonná nyilváníthat.

Vhr. 5. § (1) Használati etalonnal kell rendszeresen ellenőrizni azoknak a joghatással járó mérés elvégzésére használt mérőeszközöknek a pontosságát, amelyeknek a hitelesítése nem kötelező.

(2) A használati etalonnak érvényes hitelesítéssel vagy kalibrálási bizonyítvánnyal kell rendelkeznie. A használati etalonnak pontosabbnak kell lennie a vele ellenőrzött mérőeszközknél.

(3)

(4) A mérőeszközgyártó, -javító és -kölcsonzo szervek, valamint a kereskedelmi forgalombahozatalra szánt árut adagoló, kiméroló, töltő elorecsomagoló készülékek üzemeltetői mérőeszközeik pontosságát használati etalonokkal kötelesek rendszeresen ellenőrizni. A mérőeszköz-kölcsonzo szervnek ez a kötelezettsége az általa kölcsonzott mérőeszközökre is kiterjed.

IV. fejezet

Kötelező hitelesítésű mérőeszközök

Hitelesítetési kötelezettség, felmentés

Tv. 7. § (1) A hitelesítetési kötelezettség az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben felsorolt kötelező hitelesítésű használati mérőeszközökre (a továbbiakban: kötelező hitelesítésű mérőeszköz) vonatkozik.

(2) Kötelező hitelesítésű mérőeszköz csak érvényes hitelesítéssel forgalmazható, használható vagy tartható használatra kész állapotban.

(3) A kötelező hitelesítésű mérőeszköz hitelesítetéséről

a) a belföldi forgalombahozatal előtt (első hitelesítés) a belföldi forgalombahozónak,

b) javítás után (javítás utáni hitelesítés) a javítást végzőnek,

c) meghatározott időközönként (idoszakos hitelesítés) a mérőeszköz tulajdonosának, illetve használójának kell gondoskodnia.

(4) A helyhez kötött mérőeszköz első hitelesítetése az üzembehelyező szerv (személy) feladata.

(5) Nem kötelező a mérőeszközök hitelesítetése, ha azok nem kerülnek belföldi forgalomba, valamint nem kötelező a magánszemélyek által háztartási célra használt mérőeszközök idoszakos hitelesítetése.

(6) Az OMH csak jogszabályban meghatározott esetekben adhat felmentést a hitelesítetési kötelezettség alól.

(7) A mérőeszközök sajátos használati körülményeire tekintettel az OMH - az általa meghatározott feltételek teljesülése esetén - feljogosíthat más szervet az idoszakos javítás utáni mérőeszköz-minosítésre. A feljogosítás alapján végzett mérőeszköz-minosítés annak hitelesítetését helyettesíti.

Vhr. 6. § (1) Használatra kész a mérőeszköz, ha a külső jegyek alapján megállapítható, hogy az minden külön elokészület nélkül rendeltetészerű működésre alkalmas.

(2) A kötelező hitelesítésű mérőeszközök felsorolását és a hitelesítés érvényességi időtartamát e rendelet 2. számú melléklete tartalmazza. A hitelesítés érvényességi időtartamát az OMH a mérőeszköz használatának körülményeire tekintettel, indokolt esetben a 2. számú mellékletben előírtól eltérően is meghatározhatja.

(3) Az első, az idoszakos és a javítás utáni hitelesítetést a hitelesítetetőnek az illetékes mérésügyi szervtől (idoszakos hitelesítés esetén a hitelesítetési időtartam lejártá elott) írásban kell kérnie.

A kérelemnek tartalmaznia kell:

a) a hitelesítetést kéro szerv (személy) nevét és címét,

b) a hitelesítendő mérőeszközök megnevezését, típusjelét, mérési tartományát és darabszámát,

c) helyszíni hitelesítés esetén a hitelesítés helyét.

A kérelemre az illetékes mérésügyi szervnek 30 napon belül kell válaszolnia.

(4) Az időszakos hitelesítés elvégzését - gazdaságossági és szervezési szempontok alapján - a mérésügyi szerv is kezdeményezheti. Időszakos helyszíni hitelesítés a helyi önkormányzati szervvel együttműködve, közösen kijelölt és meghirdetett ideiglenes hitelesítő központban is végezhető.

(5) Az OMH felmentést adhat a mérőeszköz kötelező hitelesítése alól, ha

a)

b) a hitelesítésből eltérő egyéb vizsgálat (pl. külföldön végzett kalibrálás) és annak tanúsítása garantálja a mérésügyi előírások teljesülését,

c) a mérőeszköz hitelesítést helyettesítő minosítását az OMH által feljogosított szerv elvégzi.

(6) A mérőeszköz-minosításra a hitelesítési előírás, a hitelesítési engedély, illetve az OMH egyéb rendelkezései az irányadók.

(7) Az OMH a mérőeszköz-minosításra feljogosító határozatban állapítja meg a minosítás mérésügyi feltételeit, és a minosító tevékenység felett hatósági felügyeletet, illetve ellenőrzést gyakorol.

(8) Az OMH a mérőeszköz hatósági vizsgálata elokészítésébe megfelelő szakértelemmel rendelkező közreműködőt is bevonhat.

(9) A hitelesítés négyéves vagy azt meghaladó érvényességének időtartama azon a napon jár le, amelyik nap az érvényességi időtartam záró évének utolsó napja.

(10) A hitelesítés négy évet el nem érő érvényességének időtartama a hitelesítés napjától számított azon a napon jár le, amely számánál fogva a kezdőnapnak megfelel.

Vhr. 6/A. § (1) A mérésügyi szervek által használt törvényes tanúsító jelek:

a) huzalra fűzött, majd nyomóbélyegzővel lezárt fémműz (plomba);

b) acél beütő vagy gumi nyomóbélyegzővel előállított hitelesítő bélyeg;

c) öntapadós matrica.

(2) A 6. § (7) bekezdésében meghatározott hitelesítést helyettesítő minosítást végző tanúsító jelként huzalra fűzött, nyomóbélyegzővel lezárt fémműz (plombát) vagy öntapadós matricát használ.

(3) A mérésügyi szervek által használt törvényes tanúsító jeleket, továbbá a 6. § (7) bekezdésében meghatározott hitelesítést helyettesítő minosítást végző tanúsító jeleket, azok leírását és alkalmazásának módját e rendelet 3. számú melléklete határozza meg.

(4) Amennyiben a tanúsító jel az eszköz belső szerkezetének illetéktelen beavatkozástól történő lezárására is szolgál, akkor a 6. § (7) bekezdésében meghatározott minosító, valamint a 6. § (8) bekezdésében meghatározott közreműködő köteles az általa végzett hitelesítést elokészítő munka befejeztével egy darab fémműzre két darab egymást követő fémműz (plombát) felfűzni, melyek közül a külső fémműz a saját, a mérésügyi szervnek bejelentett nyomóbélyegzőjével lezárja. A belső fémműz a mérésügyi szerv köztisztviselője a hitelesítéskor zárja le a törvényes tanúsító jellel.

Hitelesítési engedély, típusvizsgálat

Tv. 8. § (1) A kötelező hitelesítésű mérőeszközök hitelesítési engedély alapján hitelesíthetők. A hitelesítési engedélyt az OMH típusvizsgálat alapján adja ki.

(2) A hitelesítési engedély megszerzéséről a mérőeszköz belföldi forgalomba hozója, vagy ha ez nem állapítható meg egyértelműen, a mérőeszköz felhasználója tartozik gondoskodni.

(3) A hitelesítési engedéllyel rendelkező mérőeszköztípuson változtatást csak akkor lehet végrehajtani, ha a forgalombahozó előzetesen gondoskodott a hitelesítési engedély módosításáról.

Vhr. 7. § (1) A hitelesítési engedély a mérőeszköz-típusra vonatkozó időbeli és/vagy mennyiségi korlátozásokkal is kiadható.

(2) A hitelesítési engedély megszerzéséről gondoskodni köteles első belföldi forgalombahozó lehet:

a) a belföldi előállító,

b) forgalombahozóval vagy saját felhasználásra történő behozatal esetén a külkereskedelmi tevékenységre jogosult, illetve az importáló,

c) bizományi vagy társasági szerződés alapján történő behozatal esetén a megbízó, illetve a külkereskedelmi tevékenységre jogosulttal szerződő.

(3) A hitelesítési engedélyben meghatározott feliratoknak a mérőeszközön való feltüntetéséről az első belföldi forgalombahozó köteles gondoskodni.

Tv. 9. § (1) A mérőeszköz típusvizsgálat célja annak elbírálása, hogy a mérőeszköztípus megfelel-e a vele szemben támasztott mérésügyi előírásoknak.

(2) Nemzetgazdasági vagy más fontos érdekből az OMH egyes nem kötelező hitelesítéssel mérőeszközök meghatározott célú használatát típusvizsgálat eredményétől teheti függővé.

(3) Kötelező hitelesítéssel mérőeszközök esetében az OMH felmentést adhat a típusvizsgálati kötelezettség alól.

(4) A hitelesítési engedélyt az OMH visszavonhatja, ha a mérőeszköztípus az engedélyezési okiratban foglaltaktól eltér, illetőleg a további hitelesítést vagy mérőeszközhasználatot újabb feltételekhez kötheti.

Vhr. 8. § (1) Kötelező hitelesítéssel mérőeszközök esetében a típusvizsgálat célja a hitelesíthetőség elbírálása. A vizsgálat során el kell bírálni, hogy a mérőeszköz-típus megfelel-e a gyártó által megadott specifikációnak, a szabványoknak, valamint az adott mérőeszköz-típussal szemben támasztott mérésügyi követelményeknek.

(2) A típusvizsgálat kiterjed a mérőeszköz működés és használat szempontjából fontos mérés-technikai tulajdonságainak vizsgálatára.

(3) A kötelező hitelesítéssel mérőeszköz típusvizsgálata akkor elvégezhető, ha a következő körülmények valamelyike fennáll:

a) azonos típusú, már engedélyezett mérőeszközcsalád más névleges értékű vagy mérési tartományú típusváltozatának hitelesítési engedélyéről kell dönteni,

b) a külföldön végzett típusvizsgálat hazai érvényét az OMH elismeri,

c) a típusba tartozó mérőeszközök csekély mennyisége a típusvizsgálat elvégzését nem indokolja,

d) a mérőeszköz-típus mérési pontosságáról és tartósságáról egyéb megbízható ismeret áll rendelkezésre.

(4) A típusvizsgálat tárgyát képező mérőeszközöket a forgalombahozó bocsátja az OMH rendelkezésére.

(5) A hitelesítési engedély kiadása a gyártónak a mérőeszközre vonatkozó minőségtanúsítási kötelezettségét nem érinti.

(6) Ha a hitelesítési engedéllyel rendelkező mérőeszköz-típus meteorológiai jellemzőit módosítják, akkor a belföldi forgalombahozónak, a tulajdonosnak, illetőleg az üzemeltetőnek kiegészítő típusvizsgálat elvégzését kell kérnie.

Hitelesítési eljárás

Tv. 10. § (1) A mérőeszköz-hitelesítés célja annak elbírálása, hogy a mérőeszköz megfelel-e a vele szemben támasztott mérésügyi előírásoknak.

(2) A kötelező hitelesítéssel mérőeszközök hitelesítése a hitelesítési előírásban és/vagy a hitelesítési engedélyben meghatározott mérésügyi vizsgálatból és a hitelesítés tanúsításából áll.

(3) A hitelesítés tényét a mérőeszközön elhelyezett törvényes tanúsító jel és/vagy hitelesítési bizonyítvány tanúsítja. A mérésügyi szervek által használt törvényes tanúsító jeleket és alkalmazásuk módját az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendelet tartalmazza.

(4) A kötelező hitelesítéssel mérőeszközök mérésügyi követelményeit, a hitelesítés általános feltételeit és eljárási rendjét az OMH hitelesítési előírásban határozza meg.

Vhr. 9. § (1) A mérőeszköz hitelesítésének ki kell terjednie az engedélyezett mérőeszköz-típussal való azonosságának, a mérőeszköz műszaki jellemzői megfelelőségének, valamint a mérőeszköz helyes működésének a vizsgálatára.

(2) Csak olyan mérőeszköz hitelesíthető, amely a mennyiség értékét törvényes mértékegységben méri. A szerencsejáték céljára szolgáló eszközök tekintetében a hitelesítési előírásban előírtak az irányadóak.

(3) A hitelesítés lehet darabonkénti és mintavételes eljáráson alapuló.

(4) A hitelesítésnél a mérőeszköz szerves tartozékának kell tekinteni mindazokat a kiegészítő berendezéseket, amelyek a mérőeszköz pontosságát vagy helyes működését befolyásolják.

(5) A hitelesítési hibahatárok értékét a mérőeszközre vonatkozó hitelesítési előírásban vagy a hitelesítési engedélyben kell rögzíteni. A mérőeszközre előírt hitelesítési hibahatárok az első és az időszakos hitelesítésnél különböző nagyságúak lehetnek.

(6) A mérőeszköz hitelesítést tanúsító jellel csak a mérésügyi szerv hitelesítésre feljogosított köztisztviselője láthatja el.

(7) A hitelesített mérőeszköz javítását végző szerv (személy) köteles a javítás megkezdése előtt a mérőeszköz korábbi hitelesítését tanúsító törvényes tanúsító jelet vagy bizonyítványt a hitelesítési előírás rendelkezéseinek megfelelően érvényteleníteni.

(8) Mintavételes hitelesítésnél a tanúsító jel alkalmazása elvégezhető.

Vhr. 10. § (1) Az első, az időszakos és a javítás utáni helyszíni hitelesítéshez - a mérésügyi szerv által meghatározott - alkalmas helyiségről és felszerelésről, valamint az üzemeltetés személyi és tárgyi feltételeiről a hitelesítést kérőnek kell gondoskodnia.

(2) Ha a helyszíni hitelesítéshez szükséges muszaki felszerelés és a hitelesítő személy szállítását, illetőleg visszaszállítását a mérésügyi szerv muszaki vagy egyéb okból nem tudja biztosítani, akkor arról a hitelesítést kéro gondoskodik. Amennyiben a hitelesítés a mérésügyi szervnek felróhatóan hiúsul meg, a kapcsolódó egyéb szolgáltatások díja ismételen nem számítható fel.

V. fejezet

Akkreditálás

Tv. 11. § Az OMH a Nemzeti Akkreditáló Testülettel együttműködve - a nemzeti akkreditálásról szóló jogszabályok rendelkezéseivel összhangban - részt vesz a kalibráló és a vizsgáló laboratóriumok akkreditálásában.

Vhr. 11. § (1) A kalibrálás azoknak a muveleteknek az összessége, amelyekkel - meghatározott feltételek mellett - megállapítható az összefüggés a mérőmuszer vagy a mérőrendszer értékmutatása, illetve a mérték, a hiteles anyagminta által megtestesített vagy használati etalonnal megvalósított érték (a helyes érték) között.

(2) Az OMH - a nemzeti akkreditálásról szóló törvény rendelkezéseivel összhangban - közre működik a kalibráló és vizsgáló laboratóriumok akkreditálásában.

(3)-(5)

VI. fejezet

Mérésügyi ellenorzés

Tv. 12. § (1) Az OMH jogosult a mérésügyi és egyéb, mérésügyi feladatkörbe utalt tevékenységet érinto jogszabályok megtartásának ellenorzésére.

(2) Az OMH ellenorzésre feljogosított dolgozói a magánháztartás kivételével ellenorzést végezhetnek mindenütt, ahol joghatással járó mérés végzésére szolgáló mérőeszközt használnak.

Vhr. 12. § (1) A mérésügyi ellenorzés feltételeit és módját a fegyveres testületeknél és rendészeti szerveknél, valamint a haditechnikai eszközök körében az illetékes miniszter - az OMH elnökével egyetértésben - szabályozza.

(2) A mérésügyi ellenorzés kiterjedhet:

- a) a helyes mértékegység-használatra,
- b) a mérőeszközökre (mérőeszköztípusra),
- c) az alkalmazott mérési módszerre,
- d) a mérési eredmény megadásának módjára,
- e) a mérés személyi feltételeire,

f) a mérésügyi jogszabályokban meghatározott egyéb kötelezettségek teljesítésére.

(3) A mérésügyi ellenorzés során feltárt hiányosságok súlyától függően a mérésügyi szerv, illetve az ellenorzésre feljogosított dolgozói a következő intézkedéseket terhelik:

- a) a felelos személy írásbeli figyelmeztetése,
- b) a felügyeleti szerv vagy felelos személyek tájékoztatása a hiányosságokról és feleloségrevonás kezdeményezése,
- c) a hitelesítés érvénytelenítése és a mérőeszköz használatának megtiltása,
- d) megismételt típusvizsgálat kedvezotlen eredménye esetén a hitelesítési engedély visszavonása,
- e) döntés a hibás mérőeszköz használatra alkalmatlanná tételéről,
- f) szabálysértési vagy bünteto eljárás kezdeményezése a felelos személy ellen.

VII. fejezet

Vegyes rendelkezések

Hitelesített mérőeszközök használata

Tv. 13. § (1) A hitelesített mérőeszközt úgy kell üzemben tartani és használni, hogy rendeltetésszerű működése, a mérési eredmények pontos leolvasása biztosítva legyen.

(2) Ha a hitelesített mérőeszköz valamely méréstechnikai tulajdonsága a hitelesítés érvényének időtartamán belül megváltozik, vagy rendeltetésszerű működése kétségessé válik, a mérőeszköz használója köteles gondoskodni a mérőeszköz használaton kívül helyezéséről, javíttatásáról és hitelesíttetéséről.

(3) A hitelesített mérőeszközt - az ellenkező bizonyításáig úgy kell tekinteni, hogy annak nincs a mérési eredményt befolyásoló hibája.

Vhr. 13. § (1) A lejárat hitelesítésszerű, átmenetileg használaton kívül helyezett, helyhez kötött mérőeszköz lezárását a mérésügyi szervtől írásban kell kérni.

(2) A mérőeszköz hitelesítése - függetlenül attól, hogy a mérőeszközt használták-e vagy sem - érvényét veszti, ha

a) a hitelesítés érvényességi ideje lejárt,

b) a hitelesítési bélyeget eltávolították, vagy megsérült, illetőleg a hitelesítési bizonyítvány elveszett, vagy azt megváltoztatták,

c) a hitelesítési bélyeget vagy bizonyítványt érvénytelenítették,

d) a mérőeszközön javítást vagy olyan változtatást végeztek, amely annak metrológiai jellemzőit befolyásolhatta,

e) a helyhez kötött mérőeszközt áthelyezték.

(3) A közüzemek (víz, gáz, hő és áramszolgáltató vállalatok) a hálózatukban üzemeltetett kötelező hitelesítésű fogyasztásmérők főbb adatait feltüntetve folyamatos nyilvántartásról kötelesek gondoskodni.

Mérésügyi díjak

Tv. 14. § (1) A mérésügyi szolgáltatások igénybevételéért igazgatási jellegű szolgáltatási díjat kell fizetni.

(2) A mérésügyi díjkövetelés a gazdálkodó szervezettel szemben [Ptk. 685. § c) pont] azonnali beszedési megbízással érvényesíthető.

Vhr. 14. § A mérésügyi díjakat - a pénzügyminiszterrel egyetértésben - a felügyeletet ellátó miniszter rendeletben állapítja meg.

VIII. fejezet

Záró rendelkezések

Tv. 15. § (1) Ez a törvény 1992. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg a 8/1976. (IV. 27.) MT rendelet és az ezt módosító 61/1984. (XII. 13.) MT rendelet hatályát veszti.

(2) Az e törvény hatálybalépéséig alkalmazott tanúsító jelek az időszakos hitelesítés érvényességi időtartamának lejártáig hatályosak.

(3) A törvény végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

Vhr. 15. § Felhatalmazást kap az OMH-t irányító miniszter, hogy a törvényes metrológia körébe tartozó egyes mérőeszközökre, mérési rendszerekre - segédeszközökre és - módszerekre vonatkozó részletes szabályokat rendeletben megállapítsa.

Vhr. 16. § Ez a rendelet 1992. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg az 1/1985. (Mér. K. 1.) OMH utasítás, az 1/1988. (Mér. K. 2.) OMH utasítás és a 201/1990. OMH Közlemény hatályát veszti.

Vhr. 17. § Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Tanács 90/384/EGK irányelve a tagállamok nem automata mérlegekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről;

b) a Tanács 85/1/EKG, 89/617/EGK és az 1999/103/EK irányelvvel módosított 80/181/EGK irányelve a tagállamok mértekegységekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről és a 71/354/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

1-2. számú melléklet a mérésügyről szóló XLV. törvényhez

1. számú melléklet a 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelethez

Törvényes mértékegységek

I. Fejezet

A Nemzetközi Mértékegység-rendszer alapegységei

1. A hosszúság mértékegysége a méter; jele: m.

A méter annak az útnak a hosszúsága, amelyet a fény vákuumban $1/299\,792\,458$ másodperc időtartam alatt megtesz.

2. A tömeg mértékegysége a kilogramm; jele: kg.

A kilogramm az 1889. évben, Párizsban megtartott 1. Általános Súly- és Mértékügyi Értekezlet által a tömeg nemzetközi etalonjának elfogadott, a Nemzetközi Súly- és Mértékügyi Hivatalban, Sevres-ben orzött platina-iridium henger tömege.

3. Az idő mértékegysége a másodperc; jele: s.

A másodperc az alapállapotú cézium-133 atom két hiperfinom energiaszintje közötti átmenetnek megfelelő sugárzás $9\,192\,631\,770$ periódusának időtartama.

4. A villamos áramerősség mértékegysége az amper; jele: A.

Az amper olyan állandó villamos áram erőssége, amely két egyenes, párhuzamos, végtelen hosszúságú, elhanyagolhatóan kicsiny körkeresztmetszetű és egymástól 1 méter távolságban, vákuumban elhelyezkedő vezetékben fenntartva, e két vezető között méterenként 2×10^{-7} newton erőt hozna létre.

5. A termodinamikai hőmérséklet mértékegysége a kelvin; jele: K.

A kelvin a víz hármaspontja termodinamikai hőmérsékletének $1/273,16$ -szorososa.

6. Az anyagmennyiség mértékegysége a mól; jele: mol.

A mól annak a rendszernek az anyagmennyisége, amely annyi elemi egységet tartalmaz, mint ahány atom van $0,012$ kilogramm szén-12-ben.

A mól alkalmazásakor meg kell határozni az elemi egység fajtáját; ez atom, molekula, ion, elektron, más részecske vagy ilyen részecskék meghatározott csoportja lehet.

7. A fényerősség mértékegysége a kandela; jele: cd.

A kandela az olyan fényforrás fényerőssége adott irányban, amely 540×10^{12} hertz frekvenciájú monokromatikus fényt bocsát ki és sugárerőssége ebben az irányban $1/683$ watt per szteradián.

II. Fejezet

A Nemzetközi Mértékegység-rendszer származtatott egységei

(1) A Nemzetközi Mértékegység-rendszer származtatott egységei az alapegységek hatványainak szorzataként vagy hányadosaként képezhetők a megfelelő mennyiségekre vonatkozó fizikai egyenletek alapján.

A származtatott egységek az alapegységeken kívül az úgynevezett külön nevu egységek segítségével is kifejezhetők.

A külön nevu származtatott egységek a következők:

1. A frekvencia mértékegysége a hertz;

jele: Hz. $1 \text{ Hz} = 1 \text{ s}^{-1}$

2. A radioaktív sugárforrás aktivitásának mértékegysége a becquerel;

jele: Bq. $1 \text{ Bq} = 1 \text{ s}^{-1}$

3. Az erő mértékegysége a newton;

jele: N. $1 \text{ N} = 1 \text{ m} \times \text{kg} \times \text{s}^{-2}$

4. A nyomás mértékegysége a pascal;
jele: Pa. $1 \text{ Pa} = 1 \text{ N} \times \text{m}^{-2}$
5. Az energia mértékegysége a joule;
jele: J. $1 \text{ J} = 1 \text{ N} \times \text{m}$
6. A teljesítmény mértékegysége a watt;
jele: W. $1 \text{ W} = 1 \text{ J} \times \text{s}^{-1}$
7. Az elnyelt sugárdózis mértékegysége a gray;
jele: Gy. $1 \text{ Gy} = 1 \text{ J} \times \text{kg}^{-1}$
8. A dózisegyenérték mértékegysége a sievert;
jele: Sv. $1 \text{ Sv} = 1 \text{ J} \times \text{kg}^{-1}$
9. A villamos töltés mértékegysége a coulomb;
jele: C. $1 \text{ C} = 1 \text{ A} \times \text{s}$
10. A villamos feszültség mértékegysége a volt;
jele: V. $1 \text{ V} = 1 \text{ W} \times \text{A}^{-1}$
11. A villamos kapacitás mértékegysége a farad;
jele: F. $1 \text{ F} = 1 \text{ C} \times \text{V}^{-1}$
12. A villamos ellenállás mértékegysége az ohm;
jele: Ω . $1 \Omega = 1 \text{ V} \times \text{A}^{-1}$
13. A villamos vezetőképesség mértékegysége a siemens;
jele: S. $1 \text{ S} = 1 \Omega^{-1}$
14. A mágneses fluxus mértékegysége a weber;
jele: Wb. $1 \text{ Wb} = 1 \text{ V} \times \text{s}$
15. A mágneses indukció mértékegysége a tesla;
jele: T. $1 \text{ T} = 1 \text{ Wb} \times \text{m}^{-2}$
16. Az induktivitás mértékegysége a henry;
jele: H. $1 \text{ H} = 1 \text{ Wb} \times \text{A}^{-1}$
17. A fényáram mértékegysége a lumen;
jele: lm. $1 \text{ lm} = 1 \text{ cd} \times \text{sr}$
18. A megvilágítás mértékegysége a lux;
jele: lx. $1 \text{ lx} = 1 \text{ lm} \times \text{m}^{-2}$
19. A katalitikus aktivitás mértékegysége a katal;
jele: kat. $1 \text{ kat} = 1 \text{ mol} \times \text{s}^{-1}$
20. A síkszög mértékegysége a radián;
jele: rad. $1 \text{ rad} = 1 \text{ m} \times \text{m}^{-1} = 1$
21. A térszög mértékegysége a szteradián;
jele: sr. $1 \text{ sr} = 1 \text{ m}^2 \times \text{m}^{-2} = 1$

(2) Az alap- és származtatott mértékegység többszöröseit és törtrészeit az egység neve elé illesztett, egy-egy szorzót jelento, alább felsorolt prefixumok (SI-prefixumok) segítségével lehet képezni:

Prefixum neve	Prefixum jele	A prefixummal jelképezett szorzó
yotta	Y	10 ²⁴
zetta	Z	10 ²¹
exa	E	10 ¹⁸
peta	P	10 ¹⁵

tera	T	10 ¹²
giga	G	10 ⁹
mega	M	10 ⁶
kilo	k	10 ³
hekto	h	10 ²
deka	da	10 ¹
deci	d	10 ⁻¹
centi	c	10 ⁻²
milli	m	10 ⁻³
mikro	μ	10 ⁻⁶
nano	n	10 ⁻⁹
piko	p	10 ⁻¹²
femto	f	10 ⁻¹⁵
atto	a	10 ⁻¹⁸
zepto	z	10 ⁻²¹
yocto	y	10 ⁻²⁴

III. Fejezet

A Nemzetközi Mértékegység-rendszeren kívüli, korlátozás nélkül használható törvényes mértékegységek

Térfogat

(1) Térfogat (urtartalom) mértékegysége a liter; jele: l

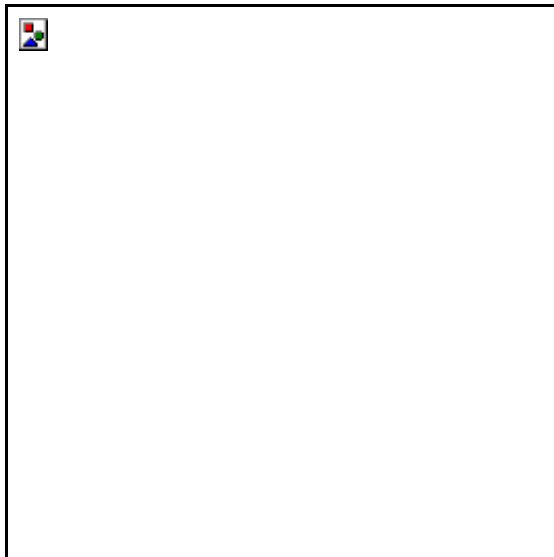
$$1 \text{ l} = 1 \text{ dm}^3 = 0,001 \text{ m}^3 = 10^{-3} \text{ m}^3$$

(2) A liter jeleként a L is használható.

Síkszög

(1) Síkszög-mértékegységek:

a) a fok; jele: °

b) a perc (ívperc); jele: ′

c) a másodperc (ívmásodperc); jele: ``

(2) A fokkal; az ípperccel és az ívmásodperccel kapcsolatban SI-prefixumok nem használhatók.

Tömeg

Tömeg-mértékegység a tonna; jele: t

$$1 \text{ t} = 1000 \text{ kg} = 10^3 \text{ kg} = 1 \text{ Mg}$$

Ido

(1) Ido-mértékegységek:

a) a perc; jele: min

$$1 \text{ min} = 60 \text{ s}$$

b) az óra; jele: h

$$1 \text{ h} = 60 \text{ min} = 3600 \text{ s}$$

c) a nap; jele: d

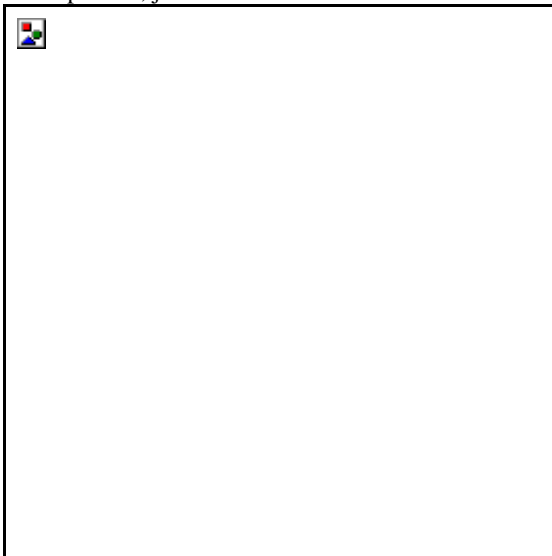
$$1 \text{ d} = 24 \text{ h} = 1440 \text{ min} = 86\,400 \text{ s}$$

d) a naptári idoegegységek: a hét, a hónap, az év.

(2) A fenti idomértékegységekkel kapcsolatban SI-prefixumok nem használhatók.

Sebesség

Sebesség-mértékegység a kilométer per óra; jele: km/h

Munka, energia

Munka - (energia) mértékegység a wattóra; jele: W x h.

$$1 \text{ W x h} = 3600 \text{ J}$$

Homéroséklet

A t Celsius homérosékletet a T és T₀ két termodinamikai homéroséklet közötti különbség határozza meg, ahol T₀ = 273,15 K. A homérosékleti tartomány vagy különbség mind kelvinekben, mind Celsius-fokokban kifejezhető. A "Celsius-fok" egység a "kelvin" egységgel egyenlo. Jele: °C.

IV. Fejezet

A Nemzetközi Mértékegység-rendszeren kívüli, kizárólag meghatározott szakterületen használható törvényes mértékegységek

Hosszúság

(1) Csak a légi és tengeri hajózásban használható hosszúság-mértékegység a tengeri mérföld.

$$1 \text{ tengeri mérföld} = 1852 \text{ m}$$

(2) Csak a csillagászatban használható hosszúság-mértékegység a csillagászati (asztronómiai) egység.

$$1 \text{ csillagászati egység} = 1,496 \times 10^{11} \text{ m}$$

(3) Csak a csillagászatban használható hosszúság-mértékegység a parsec; jele: pc.

$$1 \text{ pc} = 3,0857 \times 10^{16} \text{ m (közelítő érték)}$$

(4) Csak a csillagászatban használható hosszúság-mértékegység a fényév.

$$1 \text{ fényév} = 9,460 \times 10^{15} \text{ m (közelítő érték)}$$

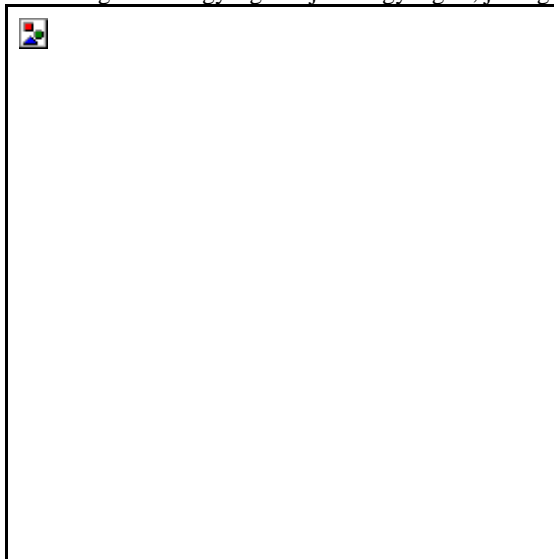
(5) A tengeri mérfölddel, a csillagászati egységgel, a parsec-kel és a fényévvel kapcsolatban SI-prefixumok nem használhatók.

Terület

- (1) Csak földterület meghatározására használható terület-mértékegység a hektár; jele: ha.
 $1 \text{ ha} = 10\,000 \text{ m}^2 = 10^4 \text{ m}^2$
- (2) A hektárral kapcsolatban SI-prefixumok nem használhatók.

Síkszög

Csak a geodéziában használható síkszög-mértékegység az újfok vagy a gon; jele: gon.

Tömeg

- (1) Csak az atom- és magfizikában használható tömegmértékegység az atomi tömegegység; jele: u.
(2) Az atomi tömegegység a szén-12-atom tömegének 1/12-szerese.
 $1 \text{ u} = 1,660\,57 \times 10^{-27} \text{ kg}$ (közelítő érték)

Nyomás

- (1) Csak folyadékok és gázok nyomásának meghatározására használható nyomás-mértékegység a bar; jele: bar.
 $1 \text{ bar} = 100\,000 \text{ Pa} = 10^5 \text{ Pa}$
- (2) Orvosi vérnyomásmérő készülékeknél használható a higanyoszlop-milliméter; jele: mmHg.
 $1 \text{ mmHg} = 133,322 \text{ Pa}$

Energia

- (1) Csak az atom- és magfizikában használható energia-mértékegység az elektronvolt; jele: eV.
(2) Az elektronvolt az a mozgási energia, amelyre az elektron akkor tesz szert, ha vákuumban 1 volt potenciálkülönbségen halad át.
 $1 \text{ eV} = 1,602\,19 \times 10^{-19} \text{ J}$ (közelítő érték)

Teljesítmény

- (1) Csak villamos látszólagos teljesítmény meghatározására használható teljesítmény-mértékegység a voltamper; jele: VA.

$$1 \text{ VA} = 1 \text{ W}$$

(2) Csak elektromos meddo teljesítmény meghatározására használható teljesítmény-mértékegység a var; jele: var.

$$1 \text{ var} = 1 \text{ W.}$$

2. számú melléklet a 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelethez

Kötelező hitelesítéssu mérőeszközök

Sor-szám	Megnevezés	A hitelesítés érvényességének időtartama (év)
1.	Kereskedelmi méterrudak, kereskedelmi hosszúságméző gépek és berendezések, tartálméréshez használt mérőszalagok	korlátlan
2.	Kereskedelmi urmértékek	korlátlan
3.	Súlyok (E1, E2, F1, F2, M1, M2, M3 pontosságú)	2
4.	Nem automatikus működésű mérlegek	
	a) amelyek tömeg meghatározására szolgálnak	
	- kereskedelmi ügyleteknél,	
	- vám, illeték, tarifa, adó, bírság, díj vagy hasonló típusú fizetéseknél,	
	- jogszabályok vagy más szabályok alkalmazása, illetve szakértői vélemények bíróság részére történő adása során,	
	- gyógyszerek és gyógyhatású készítmények gyógyszerárban történő eloállítás, valamint az orvosi és gyógyszerári laboratóriumokban végzett analízisek során,	2
	b) amelyek a mért tömeg alapján az ár meghatározására szolgálnak, az áruk fogyasztók részére történő elorecsomagolása, illetve egyéb módon történő közvetlen értékesítés során	2
5.	Közúti kerék és tengelyterhelés -mérők	2
6.	Közúti ellenőrzésre szolgáló járműsebesség-mérők	2
7.	Gépjárművek emissziójának mérésére használt kipufogógáz gázelemzők	2
8.	Gépjármű -gumiabroncsnyomás mérők	2
9.	Viteldíjjelzők	2
10.	Gépjármű menetírók	6
11.	Vízmérők (hideg és meleg vízre)	
	- bekötési és törzshálózati vízmérők	4
	- mellékvízmérők elszámolásra	6
	- mellékvízmérők költségmegosztásra	korlátlan
12.	Vízrel eltérő folyadékok (ásványolajtermék, alkoholtermék, sör, pezsgó és köztes termék) mennyiségének meghatározására használt:	
	- üzemanyagmérők, átfolyásmérők és mérőrendszerek	1
	- tároló tartályok első hitelesítés után	5
	- tároló tartályok minden további hitelesítés után	15
	- tartályszintmérők	2
	- szeszmérők és tartozékaik	10
	- szeszfokmérők	korlátlan
13.	Suruségmérő eszközök	
	- aerométerek ásványolaj, ásványolaj-származékok, must, szeszes ital és tej suruságának mérésére, piknométerek	korlátlan
	- folyamatos suruségmérők és suruség távadók	2
14.	Gázmérők, gázmérő rendszerek	
	- 6 m ³ /h és ennél kisebb névleges méréshatárú	10
	- 6 m ³ /h-nál nagyobb névleges méréshatárú	5
15.	Hőfogyasztás-mérők	4
16.	Áram és feszültség mérőváltók 0,5 pontosságú osztályba tartozók vagy	korlátlan

	pontosabbak	
17.	Villamos fogyasztásmérok és egybeépített mellékkészülékei	
	- egyfázisú elektromechanikus fogyasztásmérok	15
	- többfázisú elektromechanikus fogyasztásmérok	10
	- elektronikus fogyasztásmérok	10
18.	Sugárvédelmi és gyógyászati alkalmazású dózismérok és felületi szennyezettségmérok	2
19.	Környezetvédelmi, munkavédelmi és egyéb hatósági ellenőrzésre használt zajszintmérok	2
20.	Szerencsejáték céljára szolgáló eszközök	2

3. számú melléklet a 127/1991. (X. 9.) Korm. rendelethez

A mérésiügyi szervek által használt törvényes tanúsító jelek, hitelesítési bélyegzők, valamint a 6. § (7) bekezdésében meghatározott hitelesítést helyettesítő minősítő tanúsító jeleinek rajzai és alkalmazásuk módja

1. A törvényes tanúsító jelet a mérőeszköz

- külso felületén, vagy
- adattábláján, illetve a felületen e célra szolgáló helyen, vagy
- burkolatának felbontásakor egymáshoz képest elmozduló részek felületén kialakított, átfúrt elemeken átfúzott huzalos záróbélyeg fémfogácsáján (nyomóbélyegzés nyomóbélyegzővel lezárt fémzárral - plomba) helyezi el a hitelesítést végző köztisztviselő.

A törvényes tanúsító jelek típusai:

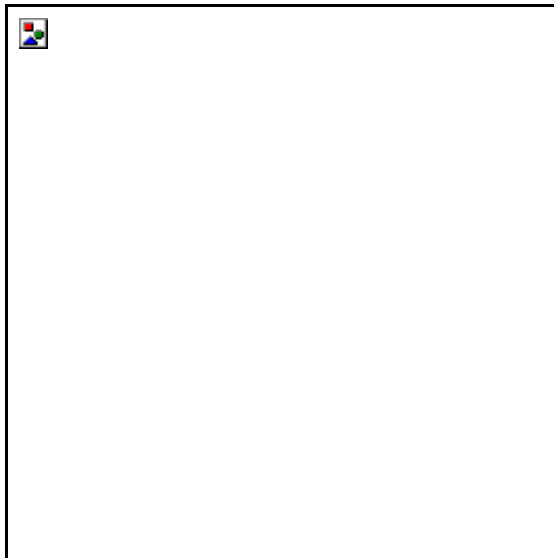
1.1. Huzalra fűzött, majd nyomóbélyegzővel lezárt fémzárral (plombával) történik a lezárása a közüzemi szolgáltatásban használt fogyasztásméroknek, valamint az olyan méroknek, amelyek belső szerkezetét a ház lezárásával szükséges megvédeni illetéktelen beavatkozás elöl.

1.2. Más mérok esetében, amikor nem szükséges vagy nem lehetséges a plombával történő lezárás, akkor fém beüto bélyegzővel vagy gumi nyomóbélyegzővel előállított hitelesítést tanúsító jellel történik a hitelesítés.

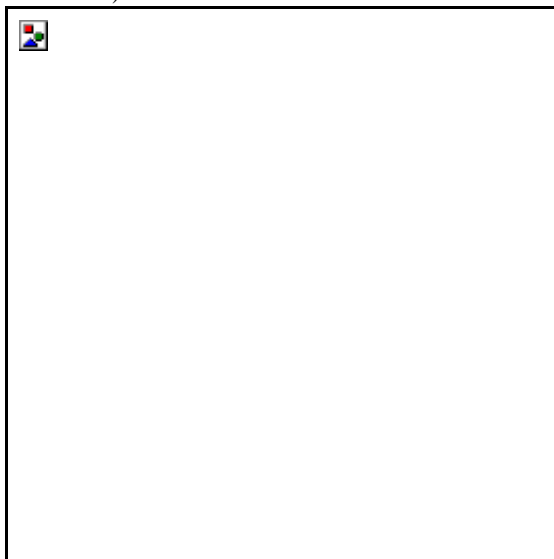
1.3. Ha a méro jellege következtében beüto vagy nyomóbélyegző használata sem lehetséges, a hitelesítő köztisztviselő öntapadó matricát helyez el a mérőeszközön.

1.4. Az 1.1., valamint az 1.2. pontokban meghatározott törvényes tanúsító jel leírása:

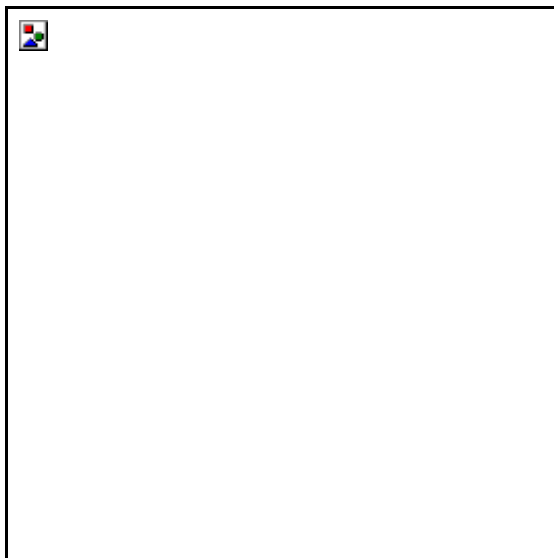
- a magyar Korona stilizált jele, körkeretben;
- a hitelesítés éve;
- a hitelesítést végző köztisztviselő egyéni száma.

1.5. Az 1.3. pont alatti öntapadó matrica leírása:
- fekvő téglalap alakú, fekete keretes, ezüstszürke mezőben, bal oldalon a magyar Korona fekete kontúros, stilizált rajzolata, az Országos Mérésügyi Hivatal elnevezésének kezdőbetűi, valamint az elszámolást elősegítő egyedi azonosító jelölés (sorszám, betukombináció).

2. Méroeszköz-minosító vizsgálat elvégzésének tanúsítása
- 2.1. Méroeszköz minosítását tanúsító fémezár (plomba) leírása:
- a magyar Korona stilizált jele, hatszög-keretben;
 - az évszám;
 - a minosítést elvégző egyéni száma.

2.2. Méroeszköz minosítését tanúsító öntapadó matrica leírása:
- hosszúkás, fekvő, nyolcszög alakú mezoben, a bal oldalon a magyar Korona fekete kontúros, stilizált rajzolata, "MÉROESZKÖZ MINOSÍTÉS" felirat, valamint az elszámolást elősegítő egyedi azonosító jelölés (sorszám, betukombináció).

